

CICHY (392) *ai*

comp i sup (1 + 4) (nã)ciszszy [*w tym zapis: ciższy* (3)].

sg m N cichy, (nã)ciszszy (107). ◇ *G* cich(e)go (10). ◇ *D* cichemu (3); -emu (1), -(e)mu (2). ◇ *A* cich(e)go (13), cichy (8). ◇ *I* cichym (8) *RejWiz*, *BibRadz*, *BielKron* (2), *RejPos*, *BudNT*, *CzechEp*, *KochFr*, cich(e)m (2) *RejKup*, *CzechRozm*. ◇ *L* cichym (5). ◇ *V* cichy, nãciszzszy (3). ◇ *f N* cichã (14). ◇ *G* cichej (4); -ej (1), -(e)j (3). ◇ *D* cich(e)j (1). ◇ *A* cichã (9). ◇ *I* cichã (8). ◇ *L* cich(e)j (5). ◇ *n N* cich(e) (6). ◇ *G* cich(e)go (12). ◇ *A* cich(e) (5). ◇ *I* cichym (4) *WróbŻółt*, *RejZwierc*, *ModrzBaz*, *KmitaSpit*, cichem (1) *ZawJeft*. ◇ *L* cichym (2). ◇ *V* cich(e) (1). ◇ *N pl m pers* ciszy (13). *m an* ciszy (1). *subst* ciché (12); -é (1), -(e) (11). ◇ *G* cichych (5). ◇ *D* cichym (6). ◇ *A m pers* ciché (13); -é (2), -(e) (11). *subst* ciché (6); -é (1), -(e) (5). ◇ *I m* cichymi (10) *RejPos*, *BielSat*, *GrzegŚm*, *CzechRozm* (4), *BielSjem*, *LatHar*, *GrabowSet*, cich(e)mi (5) *LubPs*, *BibRadz* (2), *RejPosWstaw*, *WujNT*. *n* cichymi (1). ◇ *L* cichych (3). ◇ *V m pers* ciszy (1). *subst* nãciszzsz(e) (1). ◇ *sg G n skostn* z cicha (5). ◇ *D n skostn* po cichu (79).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI (trzy z tych samych przykładów) – *XIX w.*

1. *Niegłówny; bezgłówny; insonus, summissus, suppressus Cn* (55) : Słowem, czuź cichym a prawdziwym. mnie łaiã *WróbŻółt* oov; *ModrzBaz* 19v; *Murmurillum* – *Markotanie cziche. Calep* 681b, 295a, 715b.

cichy w czym (1): *Nadobny połag tho y biały głowie/ Gdy ćicha w łprawách/ ćicha y w rozmowie. RejZwierc* 215v.

Zwrot: peryfr. »dzwonić cichym dzwonem« = *cicho wypuszczać wiatry* (1): *Alie niewiem czo łię łtalo Czos my barzo załmierdzyalo. Alboć kto rzygnal ogonem Albo dzwoni czyhem dzwonem. RejKup* 15v.

Wyrażenia: »główn cichy« (1): Główn cienki cichy gładki á przyjemny, znamionuie człownka łpokoynego *GlabGad* O3v.

»cicha muzyczka« (2): może też łobie y iákã cichã muzyczkã głównkã nãłzychtowác/ á Potym łie łmãczno przełpác *RejZwierc* 164, 102v.

Wyrażenie przyimkowe: »po cichu« (21): *RejKup* i7v; *RejZwierc* 104v; *ieden moj dobry przyiaciel [...] kiedy s kim mowi/ á iż w mowie łrefi łie iákne pomilczenie/ to wnet poćichu imuie łie łpiewác GórnDworz* I8v; *Bo ták dłuwo łobie ludzie będą łzeptác á poćichu rády łwe roznośc/ że s tego potym łilny łie ogień rozniećć może. RejZwierc* 147; *ZawJeft* 48; *CzahTr* E.

Zwroty: »po cichu mowić« [*szyk zmienny*] (8): *Zephira do Achizy po cichu mowi RejJóz* F8v; *RejKup* h4v, h6; *Mącz* 239d [2 r.]; *GórnDworz* Cc5v; *RejZwierc* 45v, 109v.

»pytać po cichu« (1): *PIłarz łie miał ku pániey/ y obaczyl kupiec/ Gdy go pytal poćichu/ zwierzyl mu łie głupiec. RejFig* Dd7v.

»po cichu rozmawiac« (1): *Abowiem pátrż gdy ná pogrzebiech bywamy [...] tedy máło odłzedłzy ná łtronę pokiwałłzy główn poćichu łobie rozmawiamy RejZwierc* 151.

»rzec po cichu« (1): á gdy nye náłalł yedno kilkã grolły/ rzekl po cichu *Ruralowi GliczKsiqz* I.

»po cichu szeptać« [szyk zmienny] (4): Kfiadz fie do niego fchylił/ poćichu fzepecęcy *RejFig Cc*; *RejZwierz* 138; A tego nie baczy iż wżytek fwiát fmieie fie z niego/ á fzepe fobie poćichu/ fzáciuac ony fprołne poltępki iego. *RejPos* 228; *RejZwierc* 50v.

W przen (2) : Potym on przy mym boku ftáwłł ćichą nogę *SapEpit A2*.

Wyrażenie: »cichy szep« (1): [*lipa mowi*] A ia fwym ćichym fzeptem fpráwić vmiem fnádnie/ Ze człowiekowi łácnó fłodki fen przypádnie. *KochFr* 43.

a. *Bezgłóśny, nie wydający dźwięku, milczący; taciturnus Mącz; tacitus Cn* (22) : Ostium taciturnissimum, Bárzo ćiche drzwi/ nie skripią nic. *Mącz* 438b; *SkarŻyw* 502; Iuż wżyftki rzeczy były wfkromioné Wdźięcznym pokojem. Iuż były złożone Cichem pułnocnym/ y głuchym milczeniem *ZawJeft* 7.

Wyrażenia: »cicha modlitwa« (3): Ciche modlitwy przed Praefácyą/ znáczą táiemne á fkryste miefzkánie Páńfkie w Ephrem *LatHar* 79, 80 [2 r.].

»ciche podanie« = *zwyczaj kościelny* [szyk 3 : 2] (5): A1e pan Kryftus nye do podányá wfłnego/ álbo y tego ćichego á zwyczajnego/ [...] ále do piłmá nas odfyła *KromRozm II* iv, n3v, f, y2; *KromRozm III* A4v.

»cicha sprawa« = *przykład* [*w tym: cichą sprawą* (6)] (8): á yemu [...] we wfłem/ co on bez piłmá z podányá wfłnego/ álbo też ćichey fpráwy páńfkyey álbo Apoftółow yego przyyął [...] zupełną wyáre dáć mamy *KromRozm II* t3v, h2 *margin*, iv, n3v, t3v, y2; *KromRozm III* B7v, Cv.

Szereg: »cichą sprawą a zwyczajem« (2): y owfłem y ápoftólfkye y páńfkye wfłáwy ták piłáne/ yáko wfłmnye [!] álbo ćichą fpráwą á zwyczajem podáne wedle potrzeby odmyenić może. *KromRozm II* y2; *KromRozm III* Cv.

Wyrażenie przyimkowe: »po cichu« (3): Bo y z onych drugich przemierzłych obyczáiw możefz fie fám w fobie poćichu náłmiać *RejZwierc* 73, 81, 237.

2. *Pogrążony w ciszy; spokojny, łagodny, niewzburzony, nieporywisty, leniwy; bezwietrzny, nieburzliwy; zaciszny, bezpieczny; silens, tacitus Mącz, Cn; placidus, requietus, serenus, tranquillus Mącz; mitis, placatus, silentiosus Cn* (41) : Páłterz fwoię trzodeę páłac/ A ná ćiche morze pátrząc. Począł fám z fobą rozmyfłáć *BierEz* L4v; *March*³ V7; *WróbŻółt* 106/29; *KromRozm I* Lv; *RejWiz* 35, 108; *Leop Ps* 106/29; *RejZwierz* 130; *Mącz* 302b, 342a, 393a [2 r.], 462c [3 r.]; *Prot* A4; *RejPos* 50; Boć nie to miłtrz co fie ná ćichey wodzie wozić vmie/ ále to więtfzy kiedy wfłaná wiátry burzki/ iż y rádzić/ y pomoc/ y ráutowáć vmie *RejZwierc* 113, 103, 150; *KochPs* 81; *KochPam* 83 [2 r.]; tám/ iáko więc rány Zefir ná ćichym morzu podnośi báłwány *KochProp* 14; Acta — Cźicheftanowisko dlia łodzi. *Calep* 19b; *GostGosp* 170 [2 r.]; *GrabowSet* T3v; *WitosłLut* A3v; *KlonFlis* D4v; *SapEpit* B; Nádbieżyc piękna Wiofńá/ w ten czás ćichey wodzie/ Możefz zwierzyc befpiecznie/ wżyftki twoie łodzie. *PudlDydo* B2v; Y tu/ dokąd Bug ćichy wody fwoie Nieśie do Wiłły/ dotąd imię twoie Trwáć będzie w wfłách ludu Rycerfkiego *SzarzRyt* Cv.

W charakterystycznych połączeniach: cichy (-a, -e) *deszcz, dzień, jezioro, morze* (5), *noc* (2), *pogoda, powietrze, strumień, wiatr* (6), *woda* (7), *ziemia*.

Wyrażenie: *peryfr.* »mieszkanie ciche« = *grób* (1): O mieysce ziemne/ Toś nieprzyiemne/
Pobożnych wiele Bierzełz/ á śmieie. W rodzicách łzkodziłz/ Bo ie odwodziłz/ W miełzkánia ciche/
A bárzo liche. *WisznTr* 21.

Szereg: »cichy i spokojny« [szyk 1 : 1] (2): *Mącz* 438b; Y nálezi palzą łytą á dobrą/ y ziemię
przełtroną/ á ćicha/ y łpokoyną [et *terram latam locis et quietam*\ *BudBib* 1.Par 4/40.

Wyrażenia przyimkowe: »z cicha« (1): *Sensim*, Z lekká/ z nienacká/ z nie naglá/ z ćichá. *Mącz*
382d.

»po cichu« (2): *RejKup* h6; Boć tákże ná ogień s przodku počichu dmucháią *RejZwierc* 147.

W *przen* (2) : Przeto ktorzy tego Duchá vcześnicy nie łą/ pierśiami lię they mátki [...] ku żywotu
nie karmią/ áni vżywáią ćichego zrzodłá z ćiała Chryłtułowego płynącego *SkarJedn* 10.

Wyrażenie: »cicha woda« = *człowiek na pozór spokojny* (1): Iuż ty fukay iáko chcełz przy tey ćichey
wodzye/ Naydzyełz ták potężnego coć prętko dobodzye *PaprPan* L3v.

3. *Skromny, prosty, spokojny, pokorny, potulny, łagodny; niewojowniczy; mansuetus, mitis Mącz, Cn; modestus, placidus, promptus, requietus, sedatus, temperatus, tranquillus Mącz; mansues, permitis Cn* (217) : *OpecŻyw* 97; *TarDuch* C2; *BielŻyw* 10; *HistAl* D8; *BielKom* D3v, D5v, F5v; *LubPs* Kv *marg*; *Leop Iac* 3/13; *Goski* 15; *BibRadz* 1.*Thess* 2/7; *BielKron* 23, 25v, 40, 134; *Mącz* 228c, 325b; *RejPos* 289; *GrzegŚm* 66; *KuczKat* 280; *RejZwierc* 139 [2 r.]; *CzechRozm* 114; *SkarŻyw* 226, 484; *KochFr* 91; W woźie idzie łáłkáwość y powolność ćicha: Przy woźie wiárá/ miłość/ y nádzieiá wzdycha. *KochMRot* C2; *BielSen* 12; *ArtKanc* P5, P7; *Calep* 785b; o nacížszy Iezu [...] ráczże mię przypuścić w poczet y liczbę wybráných twoich. *LatHar* 25; Bądźcie pozdrowione nacížsze pierśi Páná Iezułá Chryłtułá *LatHar* 266, 599; ále stáliłmy lię máłutkimi (*marg*) ćichemi. 2L.G.S.(–) między wámi/ iákoby mámká ogrzewáiąc dźiatki łwoie *WujNT* 1.*Thess* 2/7, *Matth* 21/5; *SkarKaz* 638a; *SkarKazSej* 687b.

cichy ku komu (1): Ano łudze Pánłkiemu nie trzebá walczyć/ ále ćichym być ku wızem
vczytelnym złe ćierpiącym *BudNT* 2.*Tim* 2/24.

cichy w czym (3): *Leop Eccli* 5/13; *RejPos* 265v; Nadobny połag tho y biały głowie/ Gdy ćicha
w łprawách *RejZwierc* 215v.

W *połączeniach szeregowych* (10): w żywocie łwoiem ij w vczynku był prołty/ dobry/ łmierny/
tziychy/ a wielmi rołtropny *OpecŻyw* 4v; *GlabGad* N6v, O2v, P5v; *Mącz* 228c, 438b; *RejPosWstaw*
[110³]v; *CzechRozm* 184; *PaprPan* T3; *SkarŻyw* 328; *CzechEpPORz* *3v.

W *charakterystycznych połączeniach*: *cichy(-a, -e) człowiek* (5), *duch* (8), *ludzie* (4), *natura, przyrodzenie*.

Wyrażenia: »cichy baranek« [szyk 4 : 2] (6): A pán Iezus iako baranek cichy odpowiedziál ijm
pokornie rzekátz. *OpecŻyw* 65; *SkarŻyw* 262 [2 r.], 535; *SkarKaz* 7a, 515b.

»cichy jako baranek« (1): Ale słowo Pánłkie [...] vmartwia thy włztyki požádlivości w ludziách/
ktorzy [...] łtaną lię ćichemi iáko báránkowie y gołębice *BibRadz* I 358d *marg*.

»duch cichy« [szyk 5 : 1] (6): co teź moźe być náłkromniey w duchu ćichym y vcźciwym [...]
odpowiedam *CzechEp* *3v, 12, 90, 334, [387]; gdy kto/ máiąc z kim przá [...] miáłto duchá ćichego/

iákiego pímo ś. w wiernych záleca/ gniewliwie y popędliwie/ [...] beftyą/ świnią dziką [...] przezywa. *CzechEpPORz* *3v.

»owieczka cicha« (1): gdy ná czás názznaczony íprawy íwey z Heretyki [...] iáchał: łługá dyabelłki Heretyk on przenaíęty/ zá 40 funtow írebrá/ na onę owieczkę cíchą/ á broni niemáiącą vderzył *SkarŻyw* 373.

»serce ciche« [szyk 3 : 2] (5): Iáko łobie pan bog lubi wtych/ ktorzy íą íercá cíchego *RejPs* 226v, 219; Abyś nam Święty Stanífláwie dał íerce cíche *KrowObr* 174; *RejZwierc* 215v; Ták oni niebożęta łobie rozmyśláli/ A cíchym íercem tylko do Bogá wołáli. *KmitaSpit* B3.

»cichy żywot« = *tranquilla vita* *Modrz*, *Vulg* [szyk 5 : 1] (6): Gdyż íe tobye podoba na wísem żywot cíchy *LubPs* I4v; *KrowObr* B3; *Leop* 1.*Tim* 2/2; *BiałKat* 196; *ModrzBaz* 3; *WujNT* 1.*Tim* 2/2.

Szeregi: »cichy a bojáźliwy« (1): Częgo [...] poznác łatwye z owce/ źwyerzęcyá [al]bo bydlęcýá bárzo pokornego/ cí[che]go á boyáźliwego. *GliczKsiąż* C8v.

»cichy i cierpliwy« (4): A le ten pońtępek Páwłow/ íż ma przeciwną łobie v Chrístułá y v niego łámego náukę/ y rofkazánie/ przeto go żaden wierny náłładowác nie ma: íełli íe niechce Chrístułowi cíchemu y cierpliwemu zuchwale íprzeciwiác. *CzechRozm* 244v, 239v; *CzechEp* *3v; *LatHar* 611.

»cnotliwy i cichy« (1): Vczy zbytku/ márnosci/ nienawífney pychy; Chočia Pan z przyrodzenia cnotliwy y cíchy. *KlonWor* 57.

»cichy, czysty« (1): Rozwiązawłfy grzęchy íjfté/ Vczyń nas ciché czyłté. *OpecŻyw* 190v.

»cichy, (i) dobrotliwy (a. dobry)« [szyk 3 : 1] (4): *GliczKsiąż* H7; *BibRadz* I 138c marg; Czeladnicy niech będą poddáni we wízey boiazni gońpodarzom/ nie íedno dobrym/ y cíchym [*non tantum bonis et aquis*]/ ále y przykrym. *BudNT* 1.*Petr* 2/18; *Calep* 666a.

»cichy, (i) łaskawy« [szyk 4 : 1] (5): Przeto wybráli Klaudyułá Tyberyułá wuiá Káiułowego zá Cefárzá/ mężá cíchego y łáłkáwego. *BielKron* 141; *SkarŻyw* 243, 483 [2 r.]; *LatHar* 279.

»mierny, cichy« (2): Pirwe ímię miał Iobás/ pánował w kráinie Edon [...] będąc ítały/ mierny/ cíchy/ ípráwiedliwy/ vczony/ prawdę nade wíszytko miłował. *BielKron* 27; *Mącz* 443a.

»cichy a (i) miłosierny« (2): Krol polłki cíchy y miłosierny. *OrzQuin* D3 marg; *SkarŻyw* 483.

»śłodki a (i) cichy a (i) wielkiego miłosierdzia« (2): Bociemes thy íełt łlodki á cíchy a wielkiego miłofierdzia [*suavis et mitis, et multae misericordiae*] wíszytkim ktorzy ciebie wzywaią. *WróbŻółt* 85/5; *Leop Ps* 85/5.

»cichy, (a, i) pokorny« [szyk 18 : 10] (28): *OpecŻyw* 2v, 71v; *GliczKsiąż* C8v; *LubPs* I4v marg, V3; *KrowObr* 34v, 49; *BielKron* 166v, 168v; *Mącz* 302b; A Anyoły pokorne á cíche wzywał na to mieyfce ku fwięthey łłużbye łwoiey. *RejPos* 56v, 3v [2 r.], 288v; *GrzegŚm* 65, 66 [2 r.]; *CzechRozm* 233, 234; *CzechEp* 43, 316; *NiemObr* 18 [2 r.], 20; *BielRozm* 8; *Calep* 637a; *LatHar* 197; *SkarKaz* 515b.

»cichy a (i) pokornego serca« = *mitis et humilis corde* *PolAnt*, *Vulg* (8): *MurzNT* *Matth* 11/29; ábowiem on íełt Miłtrz náłz/ cíchy á pokornego íercá *BibRadz* I *7; *RejPos* 199, 287, 313; *CzechEp* 18; *LatHar* 533; *WujNT* *Matth* 11/29.

»prosty, cichy« [szyk 1 : 1] (2): Iakob był profty/ cíchy/ miełzkał domá rad. *BielKron* 14; *SkarŻyw* 470.

»cichy, (a, i) skromny« [szyk 7 : 5] (12): *GlabGad* N7; *BielKron* [332²]; *Mącz* 225a, 342a, 380d, 438b, 443a; *RejZwierc* 139, 139v, 273v; ani też oni drugiego przed rząd przywodzili/ będąc fkomnymi y ćichymi. *CzechRozm* 249, 234.

»spokojny, (i, a) cichy« = *pacatus et tranquillus Mącz; quietus et tranquillus Vulg* [szyk 10 : 8] (18) : *GlabGad* M7, M7v, O3v; *Vpominam was [...]* aby fpokoyny y ćichy żywot wiedli *KrowObr* B3; *Leop* 1.Tim 2/2; *Mącz* 208c, 302b, 342a [2 r.], 462c; *BiałKat* 196; *RejPosWstaw* [110³]v; iż ci którzy są prawdziwymi Chriściány/ á pod ćichem y fpokoynem krolem żywący ani walczą/ ani nie walczyć wczą *CzechRozm* 112v, 252v, **6; *ModrzBaz* 3; *Calep* 810b; *WujNT* 1.Tim 2/2.

»cichy, sprawiedliwy« (2): *tám nálažł lud nági ále pobožny/ ćichy fprawiedliwy/ wierny BielKron* 443v, 27.

»cichy a uniżony« (1): O fwiętha pokoro á ferce ćiche á vniżone/ komu ie Pan z łalki fwey dác raczy *RejPos* 271v.

»cichy i uprzejmy« (1): ponieważ on będąc w kłztałcie Bożym/ nie wynosił fię/ ále był pokornym/ ćichym y vp-rzeyмым/ aby go w tym y oni bez pořwarkow náśladowáli. *CzechEp* 316.

Iron (1): Znam was teraz/ o pánie/ z zwyczáymi piękneými/ Liży obrałki ćiché/ z rozumki ftuczneými. *GosłCast* 30.

a. *W funkcji rzeczownika* (48) : *RejWiz* 102; *Leop* 4.Esdr 11/42, *Ps* 75/10, 146/6; *RejFig* Ee3v; *RejPos* 118v, 265, 266; *BielSat* [14]; *RejZwierc* 139, 190, 227v; *Cifzy* [humiles] poliedą ziemię *BudBib Ps* 37/11; Szukayćie Iehowy wżytcy ćifzy ziemscy *BudBib Soph* 2/3, 4.Esdr 11/42, *Ps* 149/4, *Eccli* 3/19, *Am* 6/1; *CzechRozm* 119; *KochPs* 33, 215; *BielSjem* 13; *GrabowSet* G4; *LatHar* + + + v.

Fraza: »błogosławieni (a. błodzy) ciszy« [bibl. *Matth* 5/4] (10): *OpecŻyw* 42; *KrowObr* 34v; Błogosławieni ćifcy [beati mites]: ábowiem oni poliedą á opánuią ziemię. *Leop Matth* 5/4; *RejPos* 263v, 265 [2 r.]; *RejZwierc* 190; *BudNT Matth* 5/4; *KořakSzczęśl* B2; *WujNT Matth* 5/4.

Szeregi: »cichy, ci(e)rpliwy« [szyk 1 : 1] (2): Coś to iuż fłyłzał [...] co nie dzyało nád ćichymi/ nád ćirpliwymi w wćifkach swoich *RejPos* 265v; *CzechRozm* 234v.

»cichy, łaskawy« (1): ćichych/ łalkáwych/ wkładnych/ pokornych y miłosiernych potrzebuie [*Pan Bóg*]. *LatHar* 279.

»cichy, (a, i) pokorny« [szyk 5 : 2] (7): *RejPs* 216; *RejPos* 265, 283v; *CzechRozm* 234v; Nie polega duch moy/ iedno ná pokornych y ćichych/ y tych którzy drżą na fłowá moie. *SkarŻyw* 196; *CzechEp* 38; *ReszPrz* 101.

»cichy i poniżony« (1): przyidzie ten [...] ktory [...] záłtáwi fię o ćiche y poniżone ná ziemi. *SkarKaz* 84b.

»cichy, skromny« [szyk 2 : 1] (3): drudzy ludzie rádzi widzą ćichego/ fkomnego *GórnDworz* C8v; *RejPos* 265v; *CzechRozm* 115.

»cichy a utrapiony« (1): Ten Pan sám k łobyie przyymuie ćiche á vtrapione *LubPs* ff2v.

b. *O zwierzętach; niedrapieżny* (8) : Zafię zwierzęta ciche, gładkie bywaią abo cienkiey fierłci, iako łarna zaiąc etc. *GlabGad* P3, E6v; *WróbŻořt* 67/11, V7v; Byli też tám ná tym polu ptacy bárzo ćifzy lataiący *HistAl* K7, A5v; *SkarŻyw* 58; *GosłCast* 52.

4. *Skryty, tajemny, niepostrzeżony; zdrażliwy, podstępny; clandestinus Mącz, Calep; arcanus, clancularius, occultus Mącz; apocryphus Calep* (75): A co Więc nieprzyjaciół ćichych dla nich mamy/ Chociay fie nam klániáią/ á my ich nie znamy. *RejWiz* 104v; zebrałszy łwe towarzyłze rozbiegłe s ćichą pomocą Thebanow/ wzyął miáłto Atheny *BielKron* 121, 415v; *Mącz* 55b; *RejPos* 266v; *KochPs* 3; *KochPieś* 4; *KochWr* 34; *ZawJeft* 20; *Calep* 203a; *LatHar* 578.

W charakterystycznych połączeniach: cicha(-y) krzywda, pomoc, pomsta (2), praktyka, wrzod (2), zdrada; po cichu dybać, kraść, okradac, ukrasć, wykradać.

Szereg: »skryty (a) cichy, (tajemny)« [szyk 3 : 2] (5): Homo arcanus, Człowiek skryty á cichy łam w łobie. Mącz 14c, 55b, 258b; *RejZwierc* 147; *Calep* 81b.

Wyrażenia przyimkowe: »z cicha« (4): Tákżec ten wilk chowány z iednym nie zołtanie/ S ćichá pátrzy ponuro gdzye drugich dołtanie. RejWiz 77; *PudłFr* 56; *ArtKanc* 014v; *GórnTroas* 39.

»po cichu« = *po kryjomu, ukradkiem; furtim Mącz, Calep; occulte, tacite Mącz; celatim, clanculum Calep; abscondite Vulg* (53): A tak kiedy iuż liędą czo mnieyłzemu w worek Zawiązełz więcz po ćichu czo nalepłzy kubek *RejJóz* Ov; *RejWiz* 27v, 92, 102; *Leop Ruth* 3/7; *RejFig* Aa3v, Aa6v, Cc2, Cc2v; *RejZwierz* 6v, 18v, 22, 22v, 24 (11); *OrzRozm* I3v; *BielKron* 309v; *Mącz* 55b, 141a, 386d, 387a, 395c, 438b; *Prot* D3v; *RejAp* 166v, Ee4v; *RejPos* 35v, 36, 152; *BielSat* D2v; ABowiem pátrż moy miły brácie iáko nas czás iáko złodziey poćichu okrada. *RejZwierc* 131v, 45v, 48, 49, 90v, 96, 98, 169v; *KochWz* 136; *Calep* 178a, 203a, 442b, 1019b, 1059b; *CzahTr* F2.

Szeregi: »nie jawnie, ale po cichu« (1): áby wkáždym vniefieniu nadobnie páná przełtrzegáli/ [...] nie iáwnie ále poćichu/ y to z dáleká náń záłzedłzy/ á iákoby z požártku iákiego. RejZwierc 51.

»(nie) po cichu ani pokátnie« (1): A nie pytáli fie o nim poćichu/ áni pokátnie/ ále áż fie tho roznióło y do krolá *RejPos* 36.

»po cichu [= *nieoficjalnie*] a nie publice« (1): A iż przeciwko pospolitemu ruszeniu chcieli się Protestowac Sandomirscy Posłowie [...] przywiódł ie do tego Marszałek Koronny, ze do stołka przystąpiwszy tylko pocichu protestowali [!] się przed Krolem anie publice *ActReg* 74.

W przeni (2) : Lákomłtwo ćichy tho wrzod. *RejWiz* 191 *marg*, Cc7.

5. *Zestawienie w funkcji n-loc: »Cicha Sosna« (1) : a od wyerzchv owyeczeowodi w wyerzch somara y wwyerzch orya az do Doncza a od Doncza po czychą sofnę LibLeg* 10/72.

*** *Bez wystarczającego kontekstu* (3) : *Mymer*¹ 24v; *MurzOrt* Bv; *Silens*, *Milczący/ ćichy/ łpokoiny. Mącz* 393a.

Synonimy: 1. milczący, niegłówny; 2. spokojny; 3. bojaźliwy, cierpliwy, dobrotliwy, dobry, łaskawy, mierny, miłosierny, pokorny, poniżony, prosty, skromny, smierny, spokojny, stateczny, uniżony, utrapiony; 4. skryty, tajemny, zakryty, zdrażliwy, zdrađny.

Cf CICHOPĘK, CICHÓŻYW